

Spontaan dansje in de huiskamer

In gesprek met Karin Tahapary

Memory sluit aan bij eigen cultuur

Verzorgende IG Lisa kijkt toe hoe haar vakcollega Vivian met geduld een bewoner helpt bij het eten

Terug naar oude gebruiken

Spekkoek, een fles water naast de wc, en vooral de rust die bewoners en personeel uitstralen, dat typeert de multiculturele afdeling in verpleeghuis Aafje Roo van Capelle. Verzorgende IG én journalist Lisa verliet haar verpleeghuisafdeling in Hardinxveld-Giessendam voor één dag en liep in Capelle aan den IJssel mee met Vivian. Een verslag.

Ik doe mijn haar omhoog, trek mijn uniformjasje aan en stap samen met verzorgende IG Vivian de afdeling ‘*Rumah melati*’ (Huis van jasmijn) op, een multiculturele afdeling in het verpleeghuis Aafje Roo van Capelle (in Capelle aan den IJssel). Het verpleeghuis biedt cultuurgerichte zorg voor ouderen met een Marokkaanse, Turkse, Hindoeïstische, Afro-Caribische of Nederlandse achtergrond. Op de afdeling wonen momenteel mensen met een Surinaamse, Indische en Molukse afkomst. Vivian (63) werkt er nu vijf jaar en

doet haar werk met veel passie. “Mijn Surinaamse achtergrond helpt me om te kunnen verplaatsen in het leven van de bewoners.”

Heilig voorwerp

‘Welkom en *Selamat Datang*’ staat er op het bordje bij de ingang. Die welkomstgroet in twee talen geeft het duidelijk aan: de deur staat open voor iedereen, of je nou van Nederlandse, Indische of Molukse afkomst bent. “Molukse mensen met dementie vallen vaak terug in hun moedertaal Maleis. We kunnen alleen de juiste zorg bieden

als wij ook Maleise woorden kennen en gebruiken”, legt Vivian uit. Ook tijdens de zorg die ze biedt houdt ze rekening met de gebruiken en de culturele achtergrond van de bewoners. Vivian: “Het geloof speelt voor veel mensen hier een belangrijke rol. Een bewoner had bijvoorbeeld een *piring natzar* in de kast liggen, een gebedsbordje waarop mensen muntjes verpakt in wit papier leggen. Ik schrok ervan. Het is een heilig voorwerp dat je niet mag aanraken. Ik was bang dat ik dat per ongeluk toch had gedaan.” De dagelijkse handelingen verschillen

niet veel van wat ik zelf gewend ben. Wat me wel opvalt is dat veel mensen een fles water naast het toilet hebben staan. En Vivian smeert de bewoners in met vette crème. “Molukse mensen zijn vaak heel schoon op zichzelf”, legt ze uit. “Ze reinigen zich na ieder toiletbezoek met water. En door hun donkere huid hebben deze bewoners in de winter eerder last van een droge huid, dus ik smeer iedereen goed in. “Naast de gebruikelijke kennis over de ziektebeelden, is het belangrijk om op de hoogte te zijn van de cultuur. Veel gedrag is beter te herleiden als je weet waar iemand vandaan komt”, vertelt Vivian. Het belang van die kennis ondervond ze toen ze hier een aantal maanden werkte en een bewoner erg uit de hoogte tegen haar deed. “Ik snapte niet wat ik fout deed... Wat bleek, deze mevrouw kwam uit Indonesië en stond daar hoog in aanzien. Ze zag mij als haar slavin. Confronterend, maar tegelijk heel verhelderend. Het was even lastig, maar door de achtergrond en het ziektebeeld (dementie) van de bewoner te kennen, kon ik het gedrag plaatsen

en kon ik het naast me neerleggen. Wel heb ik geprobeerd deze mevrouw uit te leggen in welke tijd we nu leven en dat het gaat om wederzijds respect.”

Koffie uit een glas

“Respect voor elkaar is hier het uitgangspunt”, vertelt medewerker Karin Tahapary tijdens de koffiepauze. Samen met collega Adje en de huidige teammanager Rachel Wetzels Bergen praten we over de start van de afdeling vijf jaar geleden. Karin: “We merkten dat bewoners met een niet-Nederlandse achtergrond het fijn vonden om in hun eigen moedertaal met elkaar te kunnen

praten en hun eigen gebruiken terug te zien.” Omdat er al een aantal mensen van Molukse en Indische afkomst in het verpleeghuis woonden, was het niet moeilijk om voor hen een afdeling te openen. Karin opende die in een *sarong kebaya*, klederdracht passend bij de cultuur. “Door dementie gaan oudere mensen vaak terug naar het verleden”, legt Karin uit. “Daardoor worden die cultuurverschillen en oude gebruiken voor hen van belang.” Ook in het verpleeghuis waar ik werk wonen mensen met verschillende religieuze achtergronden: christelijk, niet-gelovig, Jehova’s Getuigen. Ik vraag me af of wij groepen zouden kunnen clusteren, of dat bij ons iets zou opleveren. “Ook Nederlandse bewoners en werknemers zijn hier welkom”, vertelt Rachel. Karin: “Wel is het belangrijk om iets te weten van de Molukse cultuur en de andere culturen die hier vertegenwoordigd zijn, zodat je goed kunt inspelen op de bewoners.” Voor de opening van de afdeling kreeg iedere medewerker daarom een driedaagse cursus van de Landelijke Stichting Molukse Ouderen (LSMO). Bovendien →

Toegangsbordje op de afdeling

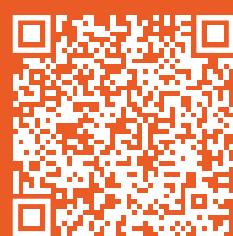

e-learning 'Slimme Zorg van Nu'

over zorgtechnologie
en innovatie

Gratis & geaccrediteerd

“Er ging een wereld
voor mij open
qua mogelijkheden”

Meer informatie: elearning.zorgvannu.nl of scan de QR-code

Lisa en Vivian wisselen hun ervaringen in de zorg uit

Vandaag wordt spekkeok uitgedeeld

Herkenbare objecten

moet er minimaal één persoon zijn die bekend is met de cultuur, zodat deze collega de kennis over de normen en waarden kan verspreiden en soms 'onbegrepen gedrag' kan duiden. Een belangrijk onderdeel van cultuur is eten. Dagelijks worden er Indische of Surinaamse maaltijden op de afdeling gekookt. En bij de koffie serveert het team regelmatig *jajan, jajan*, verschillende lekkernijen. Vandaag wordt er spekkeok uitgedeeld. Lekker! En de koffie? Die wordt niet gedronken uit een kopje. Nee, uit een glas. "Het zijn kleine gebruiken die voor de bewoners meerwaarde hebben", legt Vivian uit. Ook zien ze op de multiculturele afdeling dat de familiebanden vaak anders zijn. "Bij mensen met Surinaamse, Molukse of Indische achtergrond wordt de verantwoordelijkheid vaak door veel familieleden gedragen. Tijdens de palliatieve fase of tijdens het afscheid valt dat op: families komen in groten getale en de overledene wordt nog lang herdacht."

In de palliatieve fase houdt de familie bepaalde gebruiken in ere. Zo is het in de Surinaamse cultuur van belang dat

iemand met een goed gevulde maag het hiernamaals in gaat. Vivian: "De familieleden van een Surinaamse bewoner bleven maar lekkernijen meenemen, terwijl wij dat als verzorgenden vaak ongepast vinden. Daarom is het belangrijk dat wij het gedrag van de familie begrijpen, zodat we er met respect mee om kunnen gaan en uiteraard ingrijpen indien nodig."

Ik kijk vaker op de klok

Na de koffie gaan we de afdeling weer op. Vivian benadert iedereen met haar grote glimlach waaruit openheid, liefde en betrokkenheid spreken. Ook de rust die zij en de bewoners op de afdeling uitstralen is opvallend. Vivian: "De bewoners hebben die rust van huis uit meegekregen. Het heeft geen zin om hier gehaast te werken." Het maakt me wel een beetje jaloers wanneer ik denk aan ons gehaaste leven en ritme. Ook al werk ik in een verpleeghuis waar we de tijd voor mensen mogen nemen, toch merk ik dat we vaak op de klok kijken. Een mooi leer-

moment dat ik graag meeneem naar 'mijn' afdeling. Ook de manier waarop de mensen met elkaar omgaan, vind ik bijzonder om te zien. De grapjes die ze onder de maaltijd maken, de spontane dansjes in de huiskamer, de heerlijke geur van de Indische maaltijd en het (dagelijkse!) ijsje als afsluiter, ze laten me inzien dat openstaan voor een andere cultuur veel warmte en mooie momenten biedt.

Ik verwonder me opnieuw hoe bijzonder het is dat je als verzorgende IG zo dicht bij iemands leven mag komen. Met tijd, liefde, respect en interesse kun je aan iedereen de juiste zorg bieden en gaat er een wereld voor je open. Achtergrond, cultuur of gender doet er dan niet meer toe. ●